

VRIJHEID en DEMOCRATIE

VVD
WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE
Kamerleden vragen

(Zie pag. 5)

Nogmaals: Onze taak op Nieuw-Guinea

Op bukken voor chantage rust geen zege

Nederlands Nieuw-Guinea behoort volgens onze Grondwet tot het grondgebied van het Koninkrijk der Nederlanden.

Het neemt echter wel een bijzondere positie in. Het behoort tot de gebieden, genoemd in artikel 73 van het Handvest der Verenigde Naties, die „nog niet een volledige mate van zelfbestuur hebben bereikt”.

Een lid van de Verenigde Naties, dat de verantwoordelijkheid voor een dergelijk gebied draagt, erkent volgens dat artikel van het Handvest „het beginsel, dat de belangen van de inwoners van deze gebieden allesoverheersend zijn”.

Het heeft te zorgen voor „hun politieke, economische, sociale en opvoedkundige vooruitgang, met de nodige eerbied voor de cultuur van de gekleurde volken, hun bescherming tegen misbruiken, ontwikkeling van het zelfbestuur en regelmatige voorlichting aan de secretaris-generaal van de Verenigde Naties omtrent de bereikte vooruitgang”.

Nederland houdt zich, overeenkomstig zijn nationale en internationale tradities, stipt en tot in alle onderdelen aan deze zo voortreffelijk omschreven verplichtingen van het door zijn lidmaatschap van de Verenigde Naties mede aanvaarde Handvest.

Het feit, dat thans een liberale minister de eerst-verantwoordelijke is voor de uitvoering van deze doelstelling, is voor ons een extra waarborg, dat aan die doelstelling strikt de hand wordt gehouden.

Kon men in voorgaande jaren, onder de Kabinetten-Drees, zich nog afvragen, of niet met nog wat meer voortvarendheid aan onze taak aldaar kon worden gewerkt, thans is in ieder geval ook hier aan elke aarzeling een eind gekomen.

Bij de behandeling van de begroting van Nieuw-Guinea in april van dit jaar hebben minister en staatssecretaris voor de Kamer een volledig plan ontvouwd, dat beoogt, de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea zo snel mogelijk rijp te maken voor zelfbeschikking.

Een tienjarenplan voor de ontwikkeling op bestuurlijk, economisch, cultureel en sociaal terrein is opgesteld en in volle uitvoering. De toen gedane toezeggingen, dat een Nieuw-Guineeraad zo mogelijk nog dit jaar zou worden ingesteld, dat Papoea's geleidelijk meer doelbewust in bestuur en administratie zouden worden ingeschakeld en dat een Papoea-vrijwilligerskorps zou worden opgericht, worden prompt nagekomen.

De „scholenkwestie”, welke dreigde, is met takt aangepakt en minister Toxopeus heeft zich inmiddels naar het onder zijn ministeriële verantwoordelijkheid geplaatste deel van ons Koninkrijk begeven om zich ook persoonlijk en ter plaatse van de juiste uitvoering van zaken op de hoogte te stellen en de nog wat onzekere positie van de Nederlandse ambtenaren, welke enige onrust in de ambtelijke kringen aldaar dreigde te veroorzaken, op reële basis te regelen. De tot nu toe ontvangen berichten wijzen uit, dat hij in dit laatste waarschijnlijk ook volledig zal slagen.

Minister Luns, die de eerst verantwoordelijke is voor het internationale aspect, heeft ter algemene vergadering van de Verenigde Naties nogmaals doen blijken, dat Nederland op Nieuw-Guinea niets te verbergen heeft, zich strikt aan het Handvest houdt en iedere controleur van de Verenigde Naties, die wil komen kijken, met open armen zal ontvangen.

Woordelijk drukte de minister het aldus uit, dat Nederland bereid is, „zijn politiek en daden, welke de zo spoedig mogelijke verwezenlijking van zelfbeschikking van het Papoeavolk ten doel hebben, te onderwerpen aan voortdurend nauwkeurig onderzoek en aan het oordeel van de Verenigde Naties”.

Het was een herhaling in feite van de uitnodiging, welke de waarnemende permanente vertegenwoordiger van Nederland bij deze organisatie, de heer Polderman, op 28 juni reeds aan secretaris-generaal Hammarskjöld had gericht om zich eventueel persoonlijk van de situatie in Nederlands Nieuw-Guinea op de hoogte te komen stellen.

Twee dagen later prees Hammarskjöld deze „open-deurpolitiek” van Nederland openlijk, maar verklaarde tevens, dat „slechts een duidelijke noodzaak of dergelijke dwingende omstandigheden” hem ertoe zouden brengen een functionaris van de Verenigde Naties naar Nieuw-Guinea te zenden om een onderzoek in te stellen naar de toestand aldaar.

Dit alles getuigt van een volkomen nuchtere, stipt volgens de lijnen van onze aanvaarde internationale verplichtingen gevoerde politiek.

Daarom is het ons onbegrijpelijk, hoe een lezer uit Amstelveen, de heer H. L. Verhaar, van mening kan zijn, dat dezelfde argumenten

en gedachten, die wij in voorgaande artikelen van de laatste weken over Nieuw-Guinea reeds gaven, „voor een groot deel in de emotionele sfeer lagen”.

De Synode van de Ned. Herv. Kerk, zo brengt hij in herinnering, heeft indertijd opgeroepen tot bezinning. „Het zou nu misschien een oproep tot nuchterheid behoren te zijn”, zo voegt hij daaraan toe.

Die bezinning en die nuchterheid zijn er echter voortdurend en vor-

men de basis van onze politiek; zeker onder het huidige Kabinet, zoals wij nogmaals menen te hebben aangetoond.

Dezelfde brieveschrijver acht het bepaald wel eens de moeite waard te overwegen „of het belang van Nieuw-Guinea met 500.000 Papoea's en f 100 miljoen per jaar bijdragen uit de Nederlandse schatkist zo groot is, dat al onze investeringen in de rest van Indo-

(Vervolg op pag. 4, onderaan)

Burger: „Wat is oppositie voeren toch moeilijk”

Mr. van Doorn op K.V.P.-congres: „Maar men moet toch wel vaststellen, dat wat van liberale zijde — toen de V.V.D. in de oppositie was — aan zakelijk kritiek ten beste werd gegeven, wat meer allure had dan wat ons nu door onze nieuwe oppositie getrakteerd pleegt te worden”.

De zaak Majoor K. thans definitief afgedaan

Zonder tot een bepaalde uitspraak te komen heeft de Tweede Kamer vorige week voor kennisgeving aangenomen het rapport (althans een gedeelte, dat aan de orde was gesteld) van de bijzondere commissie uit de Tweede Kamer, die een onderzoek heeft ingesteld naar een aantal gerucht makende affaires in verband met het militair aankoopbeleid.

In de conclusie van haar rapport heeft de commissie majoor K. verweten, dat hij in twee gevallen heeft gefaald en dat hij de dienstvoorschriften heeft overschreden. Enkele KVP'ers, in 't bijzonder mr. K. T. M. v. Rijckevorsel, gaven te kennen het onjuist te vinden, dat de verwijten zijn neergeschreven nadat majoor K. reeds van het hem ten laste gelegde door de rechter was vrijgesproken. Hij achtte de conclusie van de commissie daarom in strijd met het beginsel van de rechtstaat, met het beginsel van de rechtszekerheid en hij had er kritiek op, dat de commissie bij uitzondering alleen de naam van de ondergeschikte majoor K. heeft genoemd om hem een duw te geven.

Indien de Kamer de conclusie zou aanvaarden, zei de heer Van Rijckevorsel, zou de minister daarin aanleiding kunnen vinden er bij promotie rekening mee te houden. Eventueel zou hij zelfs ontslag in overweging kunnen nemen.

Minister Visser gaf de verzekering, dat het bepaald niet de bedoeling is majoor K. tot het laatste te „zoeken” en te „vinden”. De vorige minister van defensie, ir. Staf, heeft majoor K. gerehabiliteerd en in een andere functie geplaatst. Voor de brief van majoor K. aan de onderzoekcommissie, met ongegronde beschuldigingen aan het adres van twee superieuren, heeft de chef van de generale staf hem een mondelinge terechtwijzing gegeven. Daarmee is de zaak afgedaan. Dat was wel het geringste wat men kon doen.

Geen beleidsoverwegingen nopen mij, aldus minister Visser, tot maatregelen van administratieve aard ten aanzien van majoor K. Integendeel, beleidsoverwegingen nopen mij er toe mij daarvan te onthouden.

Voor dit antwoord was de heer Van Rijckevorsel zeer erkentelijk. Het kwam voor een groot deel tegemoet aan zijn bezwaren en het nam ook de bezwaren weg van de enkele leden van de KVP-fractie.

De voorzitter van de onderzoekcommissie, de heer Th. D. J. M. Koersen, zette nog eens uiteen, dat de commissie zich niet heeft ingelaten met enige „rechtsvraag”, maar alleen het „beleid” heeft beoordeeld. Dat betekent niet, zei hij, dat de commissie, die door de Kamer was benoemd en ook de verklaringen in de zaak majoor K. had te onderzoeken, daarover moest zwijgen. Wat zou de Kamer hebben gezegd als de commissie deze zaak had laten lopen en als zij niet had gereageerd op de diverse publicaties?

Wij hebben bepaald niet een duw willen geven aan de majoor K., verklaarde de heer Koersen. Wij hebben objectief onderzocht. Wij hebben alle betrokkenen, ook majoor K., opgeroepen om hun verhaal te doen en pas daarna zijn wij tot onze conclusies gekomen. Als de heer Van Rijckevorsel spreekt over strijdigheid met de rechtstaat, dan heeft hij het over „rechtspraak” en niet over „beleid”. Wij oordelen over het beleid (ongeacht de eventuele consequenties voor de rechtspraak).

De heer Koersen sprak er zijn afkeuring over uit, dat in een bepaald blad driemaal in twee jaar tijds een geheim rapport is gepubliceerd met betrekking tot de zaak majoor K. Gezien de ervaringen van de laatste tijd, verzocht hij de regering in samenwerking met de journalistenorganisaties tot voorzieningen te komen, die kunnen leiden tot een verdieping van het besef van de journalistieke verantwoordelijkheid.

Over de perspublicaties in verband met het militair aankoopbeleid, zei mr. Van Rijckevorsel: „Alle punten van onderzoek zijn op een dikwijls zeer te laken wijze in de publiciteit gebracht. Het is zeker niet te laken, dat zij in de publiciteit zijn gebracht, maar wel de wijze waarop er personen bij zijn betrokken, waardoor, voordat vaststond dat er een schuldige was, een blaam op die persoon werd geworpen. Het is te hopen, dat de arbeid van de commissie ertoe heeft bijgedragen deze blaam te doen verdwijnen”.

Minister Visser, die de persvrijheid een zeer groot goed acht, verklaarde, dat hij met de journalistieke verantwoordelijkheid niet direct heeft te maken, maar dat de minister van Justitie en de minister-president zich wel over de vraag van de heer Koersen beraden. Persoonlijk had

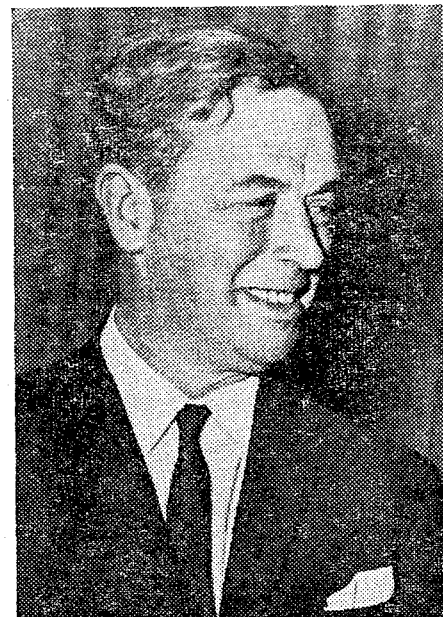
Rapport van onderzoekcommissie uit Tweede Kamer voor kennisgeving aangenomen - Geen speciale uitspraak gedaan - Hoofdzakelijk is dat uit het onderzoek lering wordt getrokken - Verantwoordelijkheid wordt gelegd bij degenen, die het dichtst bij de problemen staan - Herdenking H. D. Louwes in Eerste Kamer.

hij voldoende vertrouwen in de corrigerende krachten, die in onze maatschappij aanwezig zijn.

Het moest de minister wel van het hart dat hij de reacties van een enkel persoon buiten iedere proportie en onwaardig achtte vanwege de aantasting van de goede naam van personen, die zich niet kunnen verdedigen en van diensten en instellingen, die zich evenmin kunnen verdedigen.

De ontvreemding van geheime rapporten is in handen van de Justitie gesteld om te kunnen nagaan wie op het departement van defensie of elders de schuldige is.

Naar aanleiding van het eerste rapport van de commissie-Koersen heeft majoor K. op 3 juli 1959 een brief

MINISTER VISSER
... geen intern rapport ...

aan de commissie gestuurd met beschuldigingen aan het adres van twee superieuren. De directeur-generaal van oorlog heeft zich daarover beklagd.

De chef van de generale staf heeft daarop een commissie benoemd, de commissie-Musch. Die commissie heeft intern aan de chef van de generale staf gerapporteerd. Zoals reeds opgemerkt zijn uit dat geheime rapport, waarvan de commissie-Koersen vertrouwelijk kennis heeft kunnen nemen, in een bepaald blad passages gepubliceerd. Daarna hield staatssecretaris Calmeyer een persconfe-

Flitsen van het Binnenhof

rentie. Het „ja” van de staatssecretaris kwam te staan tegenover het „nee” van het blad.

Opdat de Kamer zich een oordeel zou kunnen vormen, vroeg de heer Schouwenaar (PvdA) het rapport ter vertrouwelijke kennisgeving aan de Kamer over te leggen.

Minister Visser was van mening, dat het naar buiten brengen van interne rapporten een ongunstige invloed moet hebben op een juiste functionering van de ambtelijke diensten. De onbevangenheid van ambtelijke adviseurs wordt hierdoor in gevaar gebracht. Daarom gevoelde de minister geen vrijheid het interne, huishoudelijke rapport, ter vertrouwelijke kennisgeving aan de Kamer te overhandigen.

Hij constateerde, dat de beschuldiging van majoor K. aan het adres van twee superieuren ongegrond is. Van zijn kant sprak hij volledig vertrouwen uit in de directeur-generaal Duyverman en brigadegeneraal Kaldenbach.

Onze geestverwant mr. F. G. van Dijk, stelde vast, dat het doel is geweest van de interpellatie-Ritmeester over de

MR. VAN DIJK
... correctief van de klant ...

helmen-affaire en het daaruit voortgevloeide onderzoek, na te gaan wat er is gebeurd opdat daaruit lering kan worden getrokken voor de toekomst. Er is niet door het ganse departement van defensie een onderzoek ingesteld.

Op de punten, die zijn onderzocht, blijken ernstige fouten te zijn gemaakt. Dat maant tot voorzichtigheid ten aanzien van het geheel.

De voornaamste vraag is nu: wat zal deze minister, die niet zelf verantwoordelijk is voor de fouten in het verleden, doen om herhaling te voorkomen? Zijn de helmen thans betrouwbaar? Indien dat zo is, dan is deze gehele zaak bijzonder nuttig geweest.

Er is vaak gezegd door inkooporganen van de overheid: ons ontbreekt het natuurlijk correctief, dat men in het particuliere bedrijfsleven heeft: de klant. Laat de minister er dan voor zorgen, dat gegronde klachten uit de troep de hiërarchische weg naar boven tot het einde zullen volgen. Dan heeft men het correctief van de klant.

Minister Visser wilde zich spiegelen aan het bedrijfsleven. Als in de particuliere sfeer bedrijven zich van kleine eenmansbedrijven, via besloten NV's, ontwikkelen tot de gigantische wereldconcerns, die wij allen kennen, dan ziet men, dat men in een geconcentreerde bedrijfsvoering geen heil meer ziet. Men zoekt de oplossing dan in een deconcentratie, hetgeen niet betekent, dat men het verband van de onderdelen verloren doet gaan, maar in een deconcentratie, die wel betekent dat aan meer dan enkele lieden verantwoordelijkheid en een zo groot mogelijke zelfstandigheid wordt gegeven.

Bij mij is de mentaliteit aanwezig, zei minister Visser, om waar het maar enigszins mogelijk is, verantwoordelijkheden naar beneden te verplaatsen. Mijn streven — om te bereiken dat zo min mogelijk fouten worden gemaakt — is dus de verantwoordelijkheid te verleggen naar degenen, die het dichtst bij de problemen staan en mij niet te hullen in een schijn-deskundigheid, die alleen gebaseerd is op de paraaf.

De minister gaf de verzekering, dat de helm volledig voldoet aan datgene wat wij ervan verwachten.

Er is ten slotte nog een verwarrende discussie met vele interrupties ontstaan over de wijze van afdoening van de aan de orde gestelde hoofdstukken van het rapport der commissie-Koersen omdat de heer Van Rijckevorsel daarover een vraag had opgeworpen. Het voor kennisgeving aannemen is in het algemeen een neutrale handeling, die verder geen goedkeuring of afkeuring inhoudt.

Uit het debat was gebleken, constateerde voorzitter Kortenhorst, dat er een hoge mate van overeenstemming bestaat tussen de opvatting van de Kamer en die van de commissie. Daarom stelde hij voor de aan de orde gestelde hoofdstukken voor kennisgeving aan te nemen en daaruit af te leiden, dat de Kamer dit gedeelte in algemene zin heeft goedgekeurd.

Prof. Romme, die het rapport eigenlijk verschrikkelijk graag wilde goedkeuren, vreesde, dat de voorgestelde uitleg een precedent zou scheppen en daardoor in de toekomst onnodige moeilijkheden zou veroorzaken. Aan het voor kennisgeving aannemen wilden hij en het overwegend

(Vervolg op pag. 3, 1e kol. onderaan)

Deze Burger

ziet er (hoop ik; want ik doe er ten zeerste mijn best voor) uit als een redelijk heer. Ik ben bizonder gesteld op een superieure snit van mijn pakken, op de glans van mijn schoenen, de witter-dan-witte schittering mijner overhemden en de voortreffelijke stijl van mijn dassen en sokken; wanneer het dan — met een vleugje mannelijk-geurend toiletwater en rustige omgangsvormen — nog niet zou gelukken, zou véél moeite om er iets van te maken en een schone schijn te wekken, tevergeefs zijn gedaan.

Een schone schijn... want diep in dit, in de loop der woeste jaren, verkreukelde zieltje, op de diepe, drassige bodem, waar de padden en ratten der ondeugd een duister spel spelen, woont de beatnik, de nozem, de non-conformist, de opstandige tegen de normen, de potentiële bestormer der conventionaliteit en der heilige huisjes.

Ik zou het voor geen geld ter wereld durven bekennen, maar de gang der vaderlandse politiek is mij te bedaagd, de keurigheid der h.h. volksvertegenwoordigers en d.d.-sters te benauwend; de onderlinge verdraagzaamheid grijpt mij naar de strot in een bijna-wurgende greep. Nog onlangs las ik in de Volkskrant een polemiek tussen de hooggeleerden Van den Bergh en Romme, waar de stroop der hoffelijkheid en wederzijdse hoogachting in zó dikke klodders afdroop, dat het kokhalzen mij nader stond dan het glimlachen.

Het is, op het eerste gezicht heêrlijk dat alles zo heer-lijk toegaat in 's lands politiek, maar op het tweede gezicht word je er soeziger van en tot het derde gezicht kom je niet, want dan heb je al lang de oogjes toe en snurk je mee met alle andere brandschone slaapsters en slapers, dreunend begeleid door de plechtige tonen van het klavier der volksconsentie.

Soms storten de beatnik en de nozem-in-mij zich hals-over-kop naar voren in de onbedwingbare behoefte iets gekks te zeggen of te doen, opdat de keurigheid van de dames en de heren op de vlucht sia voor bezetenheid en passie.

Zelfs van die andere Burger en zijn oppositionele rotgenoten verwacht ik op dit punt geen heil. Ik moet het nog zien gebeuren dat de heer Van der Goes van Naters met zijn vuistjes op zijn lessenaar gaat bonken en dat de heer Patijn zijn schoenen uittrekt om ermee op tafel te gaan slaan.

Er moest eens een steen in de rustige vijver gemikt worden.

Maar ook daarin zie ik weinig heil nu Beermans hele gebraden os in het water gevallen is, zonder een rimpeltje te verwekken.

Men moest het of de toffe jongens maar eens laten doen, onder bazuin-geschal en massa-regie van

Deze Burger

VROUWEN VVD TWEE DAGEN TE OOSTERBEEK BIJEEN

Mevr. mr. J. M. Stoffels-Van Haften: Volledige instemming met uitzending „Karel Doorman”

Traditiegetrouw werd ook dit jaar en wel op 15 en 16 oktober de jaarlijkse conferentie van de Vrouwen in de V.V.D. op de Pietersberg te Oosterbeek gehouden.

Het was de 10e conferentie van onze vrouwenorganisatie, die ook thans gepresideerd werd door mevr. mr. E. A. J. Scheltema-Conradi. Met een hartelijk welkomstwoord richtte zij zich tot de vele aanwezigen. Een speciale groet gold het oudste aanwezige lid, mevr. J. L. Redeke-Hoek en de twee vertegenwoordigsters van de J.O.V.D.

Spreekster bracht nog eens naar voren, dat eenheid van beginsel het belangrijkste is. Die eenheid staat ook bij de leden van de Eerste- en Tweede Kamerfracties vast. Daarom moeten wij ons niet van de wijs laten brengen door verschillen bij stemmingen. Verschillen in toepassing en techniek zijn altijd mogelijk, al denkt men in de grond over de zaak hetzelfde.

Als onderwerp van bespreking was gekozen: „Problemen rondom Nieuw-Guinea”. Door ziekte van mr. Van Riel werd zijn plaats ingenomen door ons Tweede-Kamerlid mevrouw mr. J. M. Stoffels-Van Haften, die lid is van de Nieuw-Guinea-Commissie van de Kamer.

Mevrouw Stoffels begon met een uiteenzetting over de geschiedenis van westelijk Nieuw-Guinea, dat in 1828 officieel in Nederlands bezit kwam.

Na de tweede wereldoorlog komt Nederlands Nieuw-Guinea ook in de internationale belangstelling ten gevolge van aanspraken, die Indonesië er voor en na de soevereiniteitsoverdracht op doet gelden. Indonesië motiveert deze aanspraken door te stellen dat Nederlands Nieuw-Guinea nooit een aparte kolonie is geweest, m.a.w. als onderdeel van Indonesië bij de soevereiniteitsoverdracht begrepen dient te worden. De Nederlandse regering stelt hier tegenover, dat de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea tot een geheel ander ras behoort (het Melanesische) en van nature niet van de Indonesische gemeenschap deel uit maakt.

Bij de soevereiniteitsoverdracht werd bepaald, dat binnen een jaar over de status van Nieuw-Guinea tussen de Unie-partners zou worden onderhandeld. Deze onderhandelingen hebben geen resultaat opgeleverd. Een voorstel van Nederland om over bepaalde juridische punten het Internationale Hof van Justitie in te schakelen, werd door Indonesië van de hand gewezen.

De kwestie Nieuw-Guinea is op ver-

zoek van Indonesië en andere Afro-Aziatische landen vier maal op de agenda van de Verenigde Naties geplaatst, maar bepaalde resoluties van die zijde hebben in de algemene vergadering van de Verenigde Naties nooit de vereiste meerderheid behaald.

Vier mogelijkheden kon men zich voorstellen tot oplossing van deze kwestie:

- Vorming van een beheerschap onder de Verenigde Naties. Mevrouw Stoffels legde uit, dat dit „onhaalbaar” was.
- Overdracht aan Australië. Ook de verwezenlijking van deze oplossing was niet mogelijk.
- Overdracht aan Indonesië. Volgens mevrouw Stoffels uitgesloten, gezien de interne politieke toestand in dit land, gevoegd bij onze belofte aan de Papoea's.
- Versnelde ontwikkeling van land en volk om het moment van zelfbeschikking zo vroeg mogelijk te kunnen stellen.

Voorts somde spreekster enige mogelijkheden op voor de bevolking van Nieuw-Guinea, na het ogenblik van zelfbeschikking, b.v. vorming van een onafhankelijke staat, met of zonder binding aan Nederland, vorming van een Melanesische unie, aansluiting bij Indonesië.

Vervolgens kwamen de maatregelen, die getroffen moeten worden in verband met de versnelde ontwikkeling op het bestuurlijk, op onderwijs en op economisch gebied aan de orde.

Mevrouw Stoffels besprak de uitzending van de Karel Doorman en van de lucht- en landmachtbataljons. De uitzending van de Karel Doorman had de volledige instemming van spreekster. Zij vroeg zich evenwel af, of het diplomatiek overleg met Japan over het — overigens niet doorgegaane — vlootbezoek wel op de juiste wijze had plaats gevonden.

Het enige doel van onze versterking van land- en luchtmacht op Nieuw-Guinea is de hoognodige bescherming van de bevolking tegen mogelijke infiltratiepogingen en tegen een in het klein uitgevoerde aanval.

Ten slotte kwam ter sprake de betekenis van het woord internationalisatie, gebruikt op een cocktailparty en andermaal in de belangstelling gekomen door de redevoering van de minister van Buitenlandse Zaken in de algemene vergadering van de Verenigde Naties. Uit deze rede is alleen ge-

bleken, dat Nederland de Verenigde Naties uitnodigt te komen kijken op welke wijze wij de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea zo snel mogelijk leiden tot zelfbeschikking. Men zou het ook eventueel kunnen zien als een onverplichte verruiming van onze rapportage krachtens artikel 73e van het Handvest van de Verenigde Naties

LAND EN VOLK VAN NIEUW-GUINEA

Een welverdiend dankwoord ontving mevrouw Stoffels van onze voorzitter. Voor de avondlezing kreeg mevrouw A. Moll-Lips, gemeenteraadslid van Schiedam, het woord, die ons op enthousiaste wijze van land en volk van Nieuw-Guinea vertelde, daarbij het gesproken woord aanvullend met lichtbeelden. Zo kregen wij een indruk van de Papoea's en van het tropische land, dat zij bewonen.

De bevolking van Nieuw-Guinea is in versneld tempo uit zijn isolement gehaald, ook al door de komst van de Amerikanen gedurende de tweede wereldoorlog. Zelfs Papoea-patrouilles werden toen opgericht. De relatie tussen geld en goederen begon een begrip bij de Papoea's te worden. Willen zij economisch vooruit komen dan moeten er handelsprodukten gekweekt worden.

Voor de inheemse politiemacht bestaat veel belangstelling, de politie-school in Hollandia leidt de Papoea's daartoe op. Het onderwijs is in Nieuw-Guinea in handen van de zending of de missie. De lagere school duurt 3 jaar, daarna kunnen de leerlingen 3 jaar vervolgonderwijs krijgen in een internaat. Ook voor meisjes is tegenwoordig na de 3 jaar lagere school de mogelijkheid open gesteld vervolgonderwijs te krijgen.

De Papoea is leergierig, maar ook overtuigd van zijn eigen kunnen. Vooral in de binnenlanden heersen nog de wetten van de medicijnmannen en de barbaarse voorouderverering. Door het brengen van het Christendom tracht men de bevolking te bevrijden van de panische angst, waarin velen van de inlandse bevolking nog leven.

Het is een goed idee van het bestuur geweest om door twee lezingen op onze conferentie land en volk van Nieuw-Guinea nader tot ons te brengen. Dat ook mevrouw Moll hierin geslaagd is kon de voorzitter in haar dankwoord naar voren brengen.

Morgenwijding

De volgende morgen zocht een groep deelnemers een moment van bezinning bij de morgenwijding, die geleid werd door mevrouw ds. A. Boeke-van Rijnbach.

Om 10 uur begon daarna het vragen-uur, waar het levendig toeging en de diverse vragen uitstekend beantwoord werden door het Eerste-Kamerlid, mevrouw dra J. F. Schouwenaar-Franssen en mevrouw H. van Someren-Downer, lid van de Tweede Kamer.

Wat er al zo ter tafel kwam? „Hoe denkt men over de actie om vrouwen van 60 jaar reeds pensioen te verlenen? Hoe staat de V.V.D. tegenover de mammoetwet? Aan onze deskundige op onderwijsgebied, mevrouw Van Someren,

Copie voor deze rubriek te zenden naar: Mevrouw Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem.

was de beantwoording van deze vraag best toevertrouwd.

Het tere punt voor de getrouwde vrouw, die beroepsarbeid verricht, is het offer aan de fiscus. Ook daarover was een vraag. Over kinderdagverblijven en kinderbijslag werd gesproken. De dreiging, dat het N.O.V. opgeslokt zal worden door het N.V.V. kwam ter sprake.

Wat denkt u van loonuitkering per week of per maand?

Het vragenuur, dat tot 12 uur duurde, hadden wij niet graag op de agenda van onze conferentie gemist.

Rede mr. Berkhouwer

Na de lunch zaten wij aandachtig te luisteren naar de boeiende lezing van mr. dr. C. Berkhouwer, lid van de Tweede Kamer, die tot titel had: „Misdad en maatschappij”.

Wij leven in een maatschappij waar 15% van de bevolking wel eens in aanraking komt met de rechter, 5% veroordeeld wordt tot vrijheidsstraf, maar slechts 1% recidivist is. Ongeveer 2000 mensen leven momenteel in ons land in de gevangenis. Een 1000 tal psychopaten wordt in inrichtingen verpleegd. Spreker merkte daarbij op, dat aan een kleine groep van de bevolking grote zorg besteed wordt. Grote publiciteit wordt er aan deze categorie van mensen gegeven, wat een schrille tegenstelling is met hun waarde als mens.

Mr. Berkhouwer besprak de verschillende soorten van misdrijven, waarbij opvalt de vele moorden, die de laatste tijd gepleegd zijn. Fietsendiefstal komt weinig meer voor in tegenstelling met diefstal in warenhuizen, die de inleider als weledemisdrijf betitelt.

Veel zorg geeft de verkeerscriminaliteit, een hoofdstuk op zich zelf. In het middelpunt van de belangstelling staat de toenemende jeugdcriminaliteit. Een probleem, dat zich over de gehele wereld doet gelden.

De delinquenten moeten boeten voor hun begane misdaden, het recht moet zijn loop hebben, aldus spreker.

Een grote zorg voor de maatschappij is de psychopaat, die weer in zijn oude fouten vervalt. Hoe kunnen wij deze mensen genezen?

Met het chirurgisch ingrijpen bij de psychopaat staat de geneeskunde nog maar in een beginstadium.

Een bijzonder woord van respect had de heer Berkhouwer voor het verplegend personeel van de inrichtingen voor geesteszieken. Hij pleitte ook voor een humane bestraffing en voor een modern gevangeniswezen, met tot doel de gestrafte mens weer geschikt te maken voor de maatschappij.

Mevrouw Scheltema was de tolk van alle aanwezigen, toen zij mr. Berkhouwer hartelijk bedankte voor zijn interessante inleiding. Het laatste woord was aan de voorzitter, die deze zo geslaagde conferentie sloot met eerst nog lof toe te zwaaien aan mej. Springer en aan alle stille medewerkers achter de schermen. J. B.-V.

(Vervolg van pag. 2)

deel van zijn politieke vrienden voor zichzelf echter wel de betekenis verbinden geen aanleiding te hebben iets anders tot uitdrukking te brengen dan wat het rapport aan conclusies bevat.

Bij deze interpretatie sloten de woordvoerders van de PvdA en de AR zich aan.

Prof. Oud, die persoonlijk geen bezwaar zou maken tegen goedkeuring, herinnerde er echter aan, dat ook zo dikwijls regeringsnota's voor kennisgeving worden aangenomen. Dat kan niettemin betekenen, dat de Kamerleden een verschillende opvatting hebben. Het betekent volstrekt niet, dat ieder lid van de Kamer het met alles wat in de nota staat, in alle opzichten eens is. Daarom is het beter het zo te zien, dat wanneer een stuk voor kennisgeving wordt aangenomen, dit betekent dat de Kamer geen behoefte heeft enige bijzondere uitspraak te doen. Wanneer een lid van de Kamer meent, dat daaraan wel behoefte bestaat, kan hij een motie indienen.

De heer Koersen probeerde nog even zo'n motie te formuleren, maar op aanraden van prof. Romme zag hij er ten slotte toch van af. Hij kon trouwens toch ook moeilijk een motie van vertrouwen in zijn eigen rapport indienen.

Het aan de orde zijnde gedeelte van het rapport werd daarna voor kennisgeving aangenomen. Een ieder kan daar nu uithalen wat hij wil, concludeerde de voorzitter.

In de Eerste Kamer heeft de voorzitter, mr. J. A. Jonkman, vorige week de heer H. D. Louwes herdacht. Door dit heengaan, zei hij, lijdt ons volk een buitengewoon groot verlies.

Zijn optreden in de Kamer onderscheidde zich door de bezieling van zijn zeer bijzondere persoonlijkheid. Hij was een groot Nederlander, de grote organisator op agrarisch gebied, wiens bijzondere verdienste was, dat onder zijn leiding is nagestreefd en verwezenlijkt de samenwerking van boeren, tuinders en landarbeiders.

Namens de regering zei minister Marijnen, dat de heer Louwes een ambassadeur par excellence van de Nederlandse boerenstand is geweest. De Nederlandse regering, het Nederlandse volk, is dankbaarheid verschuldigd aan de grote figuur van Louwes. V. v. D.

De Studentenraad in verzet tegen beperking van de studievrijheid. De voorzitter van de Nederlandse Studentenraad, de heer L. G. Schimelpenninck, geflankeerd door onze geestverwanten mevrouw J. M. Stoffels-van Haften en mr. dr. C. Berkhouwer, aan de lunch in de Rolzaal op het Binnenhof te Den Haag.

MINISTER KORTHALS STOND VOOR TALRIJKE ONOPGELOSTE PROBLEMEN

In korte tijd werden zij tot een beslissing gebracht

U hebt na de verschijning van de begroting voor het jaar 1961 in verscheidene bladen kritiek kunnen lezen op de inhoud van deze begroting. Gelukkig was er ook veel instemming, maar vooral bij de algemene beschouwingen is van de zijde van de oppositie zeer veel kritiek geuit op het regeringsbeleid.

Naar mijn mening was de ergste aantijging wel hetgeen de leider van de socialistische oppositie in de Tweede Kamer zeide, n.l. dat de regering geen gebruik wist te maken van de welvaart die op het ogenblik in Nederland wordt beleefd.

Wanneer wij dit zo horen krijgen wij de indruk dat er eigenlijk niets goeds gebeurt en dat geen enkel goed werk tot stand wordt gebracht. U weet misschien wel dat ik in de Tweede Kamer de zaken van Verkeer en Waterstaat behandel en nu zou ik U met een enkel voorbeeld gaarne duidelijk willen maken dat onze regering — en o.m. het departement van Verkeer en Waterstaat — toch werkelijk de tijd weet te verstaan en haar beleid weet aan te passen aan de eisen van deze tijd.

Toen minister Korthals zijn ambt aanvaardde vond hij op het departement ik mag wel zeggen een opeenhoping van verschillende belangrijke niet opgeloste vraagstukken. Het is geenszins mijn bedoeling om hiermede te willen zeggen, dat zijn voorgangers hieraan schuldig waren, integendeel. Maar door de ziekte van minister Algera en door de tijdelijke ambtsperiode van minister Van Aartsen is het begrijpelijk, dat veel belangrijk werk en vele belangrijke beslissingen op zich hebben laten wachten.

Zo lagen daar dan de problemen rondom de Coentunnel, de IJ-tunnel, de Lauwerszee, het kanaal Gent-Terneuzen, de Euro-poort, de havenwerken dus bij Rozenburg en de verbetering van het Noordzeekanaal en de havenmond-IJmuiden. Om maar niet te spreken van de achterstand in ons wegennet bij het huidige en in de eerste jaren te verwachten verkeer.

Oude vraagstukken opgelost

En hoe is het nu op het ogenblik! Wij kunnen thans met vreugde en dankbaarheid constateren, dat vele van deze problemen aangepakt zijn en dat zij in de eerstkomende jaren gereed zullen komen.

Het Coentunnel-probleem is opgelost en dit jaar begint men met de werkzaamheden. Natuurlijk zou ook ik gaarne zien, dat het IJ-tunnelplan eveneens zeer spoedig wordt opgelost. Ik heb ook nog altijd hoop, dat de mogelijkheden daartoe zeer zeker aanwezig zijn. De Lauwerszee, een probleem dat jaren geleefd heeft in het parlementaire debat, is in zoverre opgelost, dat ook in het komende jaar met de werk-

R. ZEGERING HADDERS
... toenemend verkeer ...

zaamheden zal worden begonnen.

Krachtig zal worden voortgegaan met de aanleg, de verbreding van het kanaal Gent-Terneuzen, terwijl vele miljoenen zijn uitgetrokken voor de havenontwikkeling op en voor Rozenburg en ter verbetering van het Noordzeekanaal en de havenmond-IJmuiden.

Dit zijn alle problemen, die jaren op een beslissing van de regering hebben gewacht, en het verheugt mij, dat onze regering — voor wat Verkeer en Waterstaat betreft onder leiding van minister Korthals — nu deze belangrijke besluiten heeft genomen en dat tot uitvoering van deze werkzaamheden zal worden overgegaan.

Daarnaast wil ik wijzen op het 15-jarenplan van minister Korthals, waarin 1200 km Rijksweg zullen moeten worden aan-

Het lid van de Tweede Kamer, onze geestverwant de heer R. Zegering Hadders, wijdde zijn radiorede van vrijdag 14 oktober j.l. voornamelijk aan de vraagstukken resortierend onder het departement van Verkeer en Waterstaat.

De heer Hadders gaf hierin een opsomming van de vele onopgeloste problemen, die minister Korthals bij zijn optreden als bewindsman vond en welke hij in korte tijd tot een beslissing wist te brengen.

Wij laten zijn betoog hier gaarne volgen.

gelegd, een enorm aantal kilometers, dat — ik geef het ogenblikkelijk toe — noodzakelijk is en wat in verhouding tot de 503 km Rijksweg, die in de laatste 15 jaren voltooid werden, toch zeer zeker belangrijk genoemd mag worden.

De welvaart benut

Nu weet ik zeer goed, dat als er één departement is, waar nog veel te wensen overblijft, dit het departement van Verkeer en Waterstaat is, want het verkeer neemt op verrassend snelle wijze toe en steeds zullen onze eisen ten aanzien van het wegverkeer hoger worden.

Het verheugt mij echter, dat de begroting van Verkeer en Waterstaat voor het jaar 1961 een duidelijk beeld geeft, dat de minister en de leiding van Rijkswaterstaat begrijpen wat in deze tijd noodzakelijk is, begrijpen wat in de toekomst noodzakelijk zal zijn, wil een verkeerschaos voorkomen worden.

Het verheugt mij tevens, dat wij van deze begroting naar mijn mening kunnen zeggen, dat daarin met moed de toekomst onder het oog is gezien en ik geloof, dat geen enkel redelijk denkend mens in Nederland kan zeggen, dat deze begroting niet het bewijs zal zijn, dat onze regering — en dus ook het departement van Verkeer en Waterstaat — inderdaad de tijd waarin wij leven verstaat en de mogelijkheden, die de welvaart in Nederland haar op het ogenblik geeft, inderdaad benut.

Doetinchem startte het winterseizoen

Als inzet van het winterseizoen belegde de afdeling Doetinchem van de V.V.D. dezer dagen haar algemene ledenvergadering en bij de opening van deze avond kon de voorzitter, de heer H. B. Aalders, tot zijn grote genoegen constateren, dat vele leden van hun belangstelling blijken gaven. De penningmeester, de heer ir. A. Brunting, kon gunstige geluiden laten horen over de financiële positie van de Afdeling, doch wees er evenals de voorzitter nog eens uitdrukkelijk op, dat getracht moet worden het ledental nog verder op te voeren. Het winterprogramma,

dat hierna besproken werd, heeft mede ten doel ook langs deze weg te trachten nieuwe leden aan te trekken en in dit verband wees de voorzitter er op, dat er enkele propaganda-bijeenkomsten belegd zullen worden, waar bekende Tweede Kamerleden een spreekbeurt zullen vervullen, o.a. de vice-voorzitter van de Tweede Kamer, mev. Stoffers-van Haften, alsmede de heer Geertsema.

Na de pauze volgde wel het meest interessante deel van de avond, n.l. een Forum, dat ditmaal onder voorzitterschap stond van ir. H. Vis, terwijl voorts als leden zitting hadden de heren H. Kreuzen (oud-wethouder), ir. J. J. F. F. de Haan (wethouder), mr. C. Pet en B. Vinkenborg (raadsleden). Dit Forum kreeg vele vragen.

Resumerende kunnen wij zeggen, dat de afdeling Doetinchem van de V.V.D. op een zeer geslaagde inzet van het winterseizoen kan terugzien.

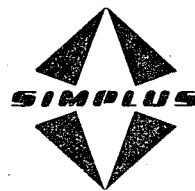
Afdeling Breda besprak gemeentebegroting

Niettegenstaande de kermisweek, was de ledenvergadering van de afdeling Breda van de VVD, gehouden op 17 oktober in hotel Cosmopolite, goed bezocht.

Nadat de voorzitter, de heer Y. P. W. van der Werff de vergadering had geopend, daarbij onder meer wijzend op de verheugende groei van het aantal leden van de afdeling Breda en enige interne zaken waren behandeld, kwam de begroting 1961 van de gemeente Breda ter sprake.

Door de drie raadsleden voor de VVD, de heren F. J. Melzer, K. van Houten en F. van Werkhoven werd op de begroting een toelichting gegeven. Hierna volgde een geanimeerde gedachtenwisseling, waaraan ook door de heer J. H. Kloezen, lid van de Provinciale Staten van Noord-Brabant werd deelgenomen.

Dergelijke discussieavonden zijn voor de politieke meningsvorming van grote waarde en het ligt in de bedoeling in de komende tijd regelmatig bijeenkomsten te houden, waarop actuele politieke kwesties, gelegen zowel op nationaal als gemeentelijk niveau zullen worden besproken.

BRANDBLUSAPPARATEN

Officieel goedgekeurd

Talrijke attesten.

SIMPLUS N.V. - DORDRECHT
VISSTRAAT 6-8 . TEL. 3344* (01850)

Bokma *het allerbeste!*
Oude genever * Bessenrood * Citroen jenever

Nogmaals: Onze taak op Nieuw-Guinea

(Vervolg van pag. 1)

nesië inclusief het leven van talloze daar wonende Nederlanders op het spel kan worden gezet".

Misschien mogen wij onze briefschrijver eraan herinneren, dat de Nederlandse investeringen en eigendommen in Indonesië reeds volkomen wederrechtelijk zijn genationaliseerd en dat de beste volkenrechtsgeleerden van de wereld deze onteigeningen zonder schadeloosstelling op meer dan één grond in strijd met het volkenrecht hebben genoemd. Vandaar ook de weigering van Indonesië, deze aangelegenheid aan het Internationale Hof van justitie voor te leggen.

Het failliete en politiek incompetent Indonesië heeft er wel voor gezorgd, dat er van werkelijke Nederlandse belangen in Indonesië geen sprake meer is!

De velen, die ons hun instemming betuigden met onze voorgaande artikelen over het „probleem" Nieuw-Guinea, zijn wij daarvoor erkentelijk. Zij zullen inmiddels hebben gezien, dat voor zover zij een enkel nieuw gezichtspunt ontwikkelden, wij daarvan in

het bovenstaande gaarne hebben gebruik gemaakt.

Van de enkele briefschrijvers, die van een andere visie meenden te moeten getuigen, noemden wij reeds de heer Verhaar.

Wij kunnen op dit onderwerp niet blijven doorgaan en menen, thans met een korte reactie op een andere brief van de heer A. L. van Beek Hzn., te Rotterdam, met wie wij reeds eerder over dit onderwerp van gedachten wisselden, deze discussie voorlopig te moeten sluiten.

De heer Van Beek stelt vast, dat Nederlands Nieuw-Guinea destijds alleen daarom niet aan Indonesië is overgedragen, wijl dit in onze toenmalige Nederlandse politieke verhoudingen de enige mogelijke bood om tot een voorlopige regeling met Indonesië te komen. Daarom acht hij onze politiek op Nieuw-Guinea niet gegrond op een sterke morele basis.

Zijns inziens moeten thans twee dingen worden gesteld: 1. Iedere „nieuwe en definitieve regeling" ten aanzien van Nieuw-Guinea zal moeten tot stand komen onder auspiciën van de Verenigde Naties; 2. Het is onaannemelijk te geloven, dat Nederlands Nieuw-Guinea bin-

nen enkele, of zelfs meerdere jaren, in staat zal zijn zich te constitueren als zelfstandig, levensvatbaar gebied.

Wanneer hij deze beide punten samenvat, komt onze Rotterdamse geestverwant tot de slotsom, dat Nederland hetzij alleen, maar liever „samen met Indonesië", het verzoek zou moeten overleggen ontheven te worden van de verantwoordelijkheid voor Nieuw-Guinea; tevens zou kunnen worden voorgesteld, deze verantwoordelijkheid over te dragen aan Indonesië.

En wat de wil van de autochtone bevolking betreft, de heer Van Beek geeft toe, dat hij deze niet laat meespreken, maar de aanleiding daartoe is „eenvoudig" deze, dat het eigen Nederlandse belang zoveel zwaarder moet wegen dan „onze vermeende taak ten aanzien van Nieuw-Guinea". Hij meent, dat wij hier een — ook naar zijn mening — moeilijke en pijnlijke beslissing moeten nemen, willen wij die niet „met nog meer schade en schande opgelegd krijgen".

Het vergemakkelijkt het slot van onze discussie, dat onze Rotterdamse geestverwant zich thans zonder enige terughouding heeft uitgesproken. Wij weten nu tenminste, wat wij aan elkaar hebben.

Hij wil zonder meer overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië, zij het dan via een vriendelijk briefje aan de Verenigde Naties en dit dan onverschillig de mening van de Papoea's zelf.

Het is, na al hetgeen wij in dit en in voorgaande artikelen hebben geschreven, duidelijk, dat en waarom dat voor ons op de meest volstrekte wijze onaanvaardbaar is.

Het is dan ook een standpunt dat — wij bedoelen hiermee niets denigrerends tegenover onze geachte opponent, aan wiens goede bedoelingen wij niet twifelen — alleen door de communisten en de pacifistisch-socialisten in de Kamer wordt verdedigd. Ook de Partij van de Arbeid staat dat niet voor, omdat dit zou betekenen het uitleveren van de Papoea-bevolking aan een Indonesisch volstrekt koloniaal bewind. En dan nog een koloniaal bewind door een Staat, welks tegenwoordige machthebbers volkomen incompetent zijn gebleken het land te besturen en die het land economisch in een volslagen chaos hebben gedompeld, ondanks (of eigenlijk: mede door) de tegenover Nederland gepleegde roof.

Op het verrichten van verwerpelijke handelingen onder druk van chantage, heeft nog nooit enige zegen gerust.

A.W.A.

Commerciële reclame voor ochtendblad

Het lid van de Tweede Kamer voor de V.V.D., mevrouw Van Someren-Downer, heeft de volgende schriftelijke vragen gericht tot de staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, mr. Scholten:

1. Heeft de Staatssecretaris kennis genomen van een uitzending van de V.A.R.A., op woensdag 19 oktober, in het programma „van dauw tot dag”, waarin melding wordt gemaakt van een pas verschenen ochtendblad, uitgegeven door de N.V. „De Arbeiderspers” door middel van interviews met redacteuren en andere medewerkers van de N.V. „De Arbeiderspers” en enkele andere interviews waarbij bedrijf en produkt, i.c. het nieuwe ochtendblad, met name worden genoemd?
2. Is de Staatssecretaris van mening, dat hiermede het nieuwselement, dat in een radioreportage gewoon is, door het propaganda-element wordt overheerst en dat er hier van duidelijke commerciële reclame kan worden gesproken voor een bedrijf, dat de Radio- en T.V.-gids van de V.A.R.A. drukt en dus een duidelijke zakelijke band met deze omroepvereniging heeft?
3. Is deze uitzending niet in strijd met de regelen omtrent reclame in de ether?
4. Is de Staatssecretaris van mening, dat de hier bedoelde uitzending kan vallen onder „uitingen van cultuur”, voor welke verbreiding de richtlijnen t.a.v. reclame in de radio een uitzondering hebben gemaakt?
5. Indien vraag 4 ontkennend wordt

beantwoord, is de Staatssecretaris dan van mening, dat de V.A.R.A. op onjuiste wijze gebruik heeft gemaakt van de haar voor andere doeleinden ter beschikking gestelde zendtijd?

6. Is het de Staatssecretaris bekend, dat op blz. 27 van de V.A.R.A. Radio- en T.V.-gids van 16 oktober 1960, die reeds enkele dagen tevoren in de verkoop was, de in vraag 1 vermelde uitzending op duidelijke wijze is aangekondigd?

7. Was het niet op zijn plaats geweest, wanneer van de zijde van de regeringscommissaris voor het radio- en tv-wezen na het verschijnen van de gids, maar vóór de bewuste uitzending van 19 oktober een waarschuwing was gericht aan het adres van de V.A.R.A.?

8. Is het waar, dat de regeringscommissaris tevoren nauwkeurig op de hoogte was van de in de bewuste uitzending uit te spreken teksten?

9. Ziet de Staatssecretaris in de gehele gang van zaken redenen een onderzoek in te stellen, de Kamer van de resultaten van dit onderzoek in kennis te stellen en — indien dat nodig zou blijken — tot maatregelen over te gaan t.a.v. dit incidentele geval en herhaling van dergelijke gevallen te voorkomen?

Mevr. STOFFELS-v. HAAFTEN SPREEKT TE SOESTDIJK

De afdeling Soest-Soesterberg belegt op maandag 7 november a.s. haar tweede bijeenkomst in het seizoen.

Dan zal het Tweede Kamerlid mevr. J. M. Stoffels-van Haften voor leden en belangstellenden spreken over buitenlandse politiek.

De bijeenkomst zal worden gehouden in het Oranjehotel te Soestdijk en aanvangen om 8 uur.

Het spreekt vanzelf dat geestverwanten uit andere afdelingen van harte welkom zullen zijn.

GEMEENTERAADSLEDEN UIT OVERIJSEL EN GELDERLAND VERGADERDEN

Onder voorzitterschap van de heer A. J. Blijdenstein te Enschede kwamen de leden der Vereniging van Staten- en Raadsleden in Overijssel op woensdag 19 oktober j.l. te Enschede bijeen ter bespreking van actuele gemeentelijke problemen.

Hierbij waren aanwezig vertegenwoordigers van de gemeenten Enschede, Goor, Hengelo, Steenwijkerwold en Zwolle, alsmede de heer K. H. Brandt, directeur van het Bureau voor Gemeentepolitiek, de heer L. Roodenburg, propagandist van de Kamercentrale Zwolle en mejuffrouw mr. A. G. Ohr, adjunct-secretaresse van de Partij.

Na een korte inleiding door de heer Brandt vond een uitgebreide gedachtenwisseling over de financiële verhouding Rijk - gemeenten en over de woningbouw plaats.

De Staten- en Raadsleden in de provincie Gelderland kwamen op zaterdag 22 oktober j.l., des middags in Arnhem bijeen.

De bijzonder goed bezochte vergadering stond onder leiding van de heer M. Visser te Arnhem en werd eveneens bijgewoond door de heer K. H. Brandt, directeur van het Bureau voor Gemeentepolitiek.

Nadat tal van gemeentelijke problemen uitvoerig waren besproken, gaf de heer L. N. H. van Zutphen te Winterswijk, lid van de Provinciale Staten van Gelderland, nog een korte uiteenzetting over de waterschapsreorganisaties in de provincie Gelderland.

Luitenant-generaal J. H. Couzy besprak te Apeldoorn over problemen rond onze defensie

Dat actueel-politieke problemen in brede kring belangstelling ondervinden, werd duidelijk op de eerste bijeenkomst van dit seizoen, die werd georganiseerd door de afdeling Apeldoorn der V.V.D.

De onderwerpen in deze cyclus worden zodanig gekozen, dat een goede belangstelling uit „vakkringen” kan worden verwacht. Het betoeg der sprekers is dan

ook niet afgestemd op een gehoor, dat zich uitsluitend beperkt tot de groep politiek geïnteresseerden.

De grote zaal van hotel Nieland bood ruimte aan velen die onze plaatsgenoot lt. gen. b.d. J. H. Couzy, militair specialist der Tweede Kamerfractie van de V.V.D. beluisterden in zijn uiteenzetting over enkele aspecten der defensienota.

Spreker belichtte hiertoe voornamelijk het personeelsvraagstuk. Wil men de eenmaal aanvaarde verplichtingen nakomen op zodanige wijze, dat de vereiste inspanning tot haar recht komt, dan moet men kunnen beschikken over mankracht. Ondanks kritiek, is de Nederlandse bijdrage voor de gemeenschappelijke verdediging beslist niet de minste. De grote vlucht, die de techniek heeft genomen kan nog steeds niet verhinderen, dat uiteindelijk de mens de beslissing moet brengen. Kwantiteit en kwaliteit van het militaire personeel zijn dus de belangrijkste factoren.

Daar verwacht mag worden, dat bij een eventuele aanval te weinig tijd resteert voor een volledige mobilisatie, is de overgang naar een groter contingent parate troepen vereist.

Het rapport van Voorst tot Voorst leert dat nog steeds een groot tekort aan beroepspersoneel bestaat. Aanvulling is gezocht door het openen van de mogelijkheid tot het aangaan van een kort verbod, dan wel door het vrijwillig nadiepen. Zolang deze voorzieningen onvoldoende zijn, behoort diensttijdverkorting nog niet tot de mogelijkheden. Bovendien is het verloop bij het beroepspersoneel groter dan de aanwas.

Het financiële aspect achtte spreker niet de voornaamste rem. Na iedere oorlog volgt een terugslag in de waardering voor het beroep van militair, hetgeen na alle doorstane leed overigens begrijpelijk is. In het buitenland grijpt men echter alle maatregelen aan voor eerherstel. De naoorlogse Nederlandse regeringen hebben een goede kans laten liggen voor het werven van goed beroepspersoneel.

Tijdens hun diensttijd overzee hebben vele reservisten bewezen over goede capaciteiten te beschikken. Velen waren niet ongenegen om in beroepsdienst over te gaan. Langdurige aarzeling van de zijde der overheid is echter oorzaak, dat de meesten de kans gegrepen hebben voor het veroveren van een goede positie in het burgerbestaan.

Spreker bepleitte voorts de instelling van een z.g. middenkader voor de subalterne functies. Deze categorie kan volstaan met een kortere opleiding. Dit geeft tevens de mogelijkheid de studie aan de K.M.A. op niveau te houden, waardoor gelijkstelling met een hogeschool aanvaardbaar is. Het middenkader zou voorts een oplossing betekenen voor de z.g. langverbanders. Een beoordeling gedurende 6 jaar van dit personeel moet voldoende waarborgen kunnen geven. De regering heeft voorstellen in deze richting vooralsnog afgewezen.

Snelle promotiekansen, voor hen, die daartoe geschikt geacht worden, zal de toeloop van cadetten stimuleren. Op deze wijze zal het mogelijk zijn, gelijke tred te houden met de burgermaatschappij.

Bevordering volgens het huidige systeem is verouderd en niet doelmatig.

Voorts bepleitte spreker, het opnieuw invoeren van toelagen, zodat specialisten de mogelijkheid krijgen zich een hoger inkomen te verschaffen.

Op geheel andere wijze zou men nog een oplossing kunnen vinden voor het personeelstekort. Door onze organisatie op divisies naar Amerikaans model aan te passen, zou een besparing aan mankracht kunnen worden bereikt.

De grote belangstelling der aanwezigen bleek uit de gestelde vragen, welke na de pauze door lt. gen. Couzy werden beantwoord.

J. JASKI

VERKOOPAUTOMATEN

VOLLEDIGE INSTALLATIES VOOR AUTOMATISERING VAN WINKELS, KANTINES EN RESTAURANTS.

UTRECHTSEWEG 10 - TEL. 02950-43486
HILVERSUM

Fully Automatic
APCO
Beverage Dispensers

CRITISCHE GELUIDEN OVER DE VERHOUDING RIJK EN GEMEENTEN

De laatste tijd hebben wij enige kritische geluiden kunnen horen inzake de verhouding tussen Rijk en gemeenten.

Zo heeft aan het begin van de gemeenteraadsvergadering te Rotterdam dezer dagen burgemeester mr. Van Walsum ter gelegenheid van de installatie van de nieuwe Rotterdamse gemeentesecretaris, mr. Knap, o.m. gezegd, dat gehoopt moest worden, dat de stad Rotterdam in zijn financiële mogelijkheden en in het algemeen in de vrijheid van handelen, niet al te zeer zal worden beperkt.

Een soortgelijk geluid hoorden wij zeer onlangs in de gemeenteraadsvergadering van de stad Utrecht.

B. en W. hebben bij deze gelegenheid hun hart uitgestort over het uitblijven van de wet op de financiële verhouding tussen rijk en de gemeenten.

Het gemeentebestuur acht de inhoud van de memorie van antwoord met betrekking tot dit wetsontwerp zeer teleurstellend.

Gesteld werd, dat in vergelijking met de toestand van 's rijks financiën de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente zeer ongunstig is geweest. De vraag rijst, aldus B. en W. van Utrecht welke redenen ertoe hebben geleid om door

storting van een te gering deel der landelijke belastingopbrengst in het gemeentefonds aan de gemeenten te onthouden, hetgeen zij nodig hebben voor een redelijke voorziening in haar behoeften, welke veelal zijn ontstaan door rijksmaatregelen.

B. en W. van Utrecht kunnen hierin niets anders zien dan een streven om de gemeenten „in de hand te houden”, zonder dat de rijksfinanciën dit noodzakelijk maken. Het Utrechtse gemeentebestuur kan hierin voorts niets anders zien dan een miskenning van de belangrijke taak, welke in ons nationaal bestel voor de gemeenten is weggelegd.

Tot dus ver zijn, aldus het college van B. en W. van Utrecht, met te schriële hand middelen ter beschikking gesteld aan de gemeenten. De vraag rijst of de oorzaak daarvan mede gelegen is in het postvatten bij de rijksinstanties van de mening, dat de gemeenten de haar toevertrouwde gelden niet in alle gevallen doelmatig hebben gebruikt. Mocht dit het geval zijn, aldus het Utrechtse college, dan mag dit geen aanleiding zijn om daaruit generaliserende conclusies te trekken. Ook in financieel opzicht zal de regering de consequenties moeten aanvaarden van de zelfstandigheid, die de gemeenten in ons staatsbestel is gelaten. Tot zover het Utrechtse college van B. en W.

Zoals men ziet, staat deze kritiek niet op zich zelf. Dit is een min of meer verontrustend verschijnsel, waarmee wellicht bij de behandeling van het betreffende wetsontwerp ter dege rekening kan worden gehouden. Dit te meer, omdat het tegenwoordige kabinet de bevordering van de zelfstandigheid der gemeenten als een van zijn taken beschouwt.

S.

Inlichtingen betreffende het lidmaatschap der Volkspartij voor Vrijheid en Democratie zijn te verkrijgen bij de plaatselijke afdelingen en bij het Algemeen Secretariaat: Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage (telefoon 111 768).

Vragen over woningbouw

Onze geestverwant, mr. D. Schuitemaker, lid van de Tweede Kamer, heeft aan de minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid de volgende schriftelijke vragen gesteld:

1. Is de Minister niet van oordeel, dat door de beperking in de toewijzing van de z.g. A-woningen het beleid van de Regering ten aanzien van de bezitsvorming en bezitsspreiding dreigt te worden belemmerd?

2. Is het de Minister bekend, dat velen, in plaats van te wachten op een toewijzing krachtens de nieuwe premie- en bijdrageregeling, hun toevlucht nemen in de bouw van met A-woningen gelijk te stellen woningen in de vrije sector?

3. Indien de voorgaande vraag bevestigend wordt beantwoord, acht de Minister het redelijk, dat degene, die overeenkomstig het gestelde in vraag 2 een eigen woning bouwt, niet in aanmerking komt voor de toeslag inge-

volge het Besluit Bevordering Eigen Woningbezit en daardoor evenzeer niet gebruik kan maken van de financieringsregeling ingevolge vorenbedoeld besluit (z.g. 90 pct.-regeling)?

4. Is de Minister bereid te bewerkstelligen, dat, nu een belangrijke stijging van het eigen woningbezit in de vrije sector is waar te nemen, de toeslag voor het eigen woningbezit losgemaakt wordt van de premie en de toeslag krachtens het Besluit Bevordering Eigen Woningbezit en dat de financieringsfaciliteiten ook mogelijk worden gemaakt voor diegenen, die in de vrije sector woningen bouwen, die gelijk te stellen zijn met de gepremieerde woningen, onder nader te stellen voorwaarden en eisen, ter bevordering van het eigen woningbezit?

Wij zullen iets moeten doen aan ons lager onderwijs

De openbare school kwam vele slagen te boven; zal zij de komende moeilijkheden overleven?

Het openbaar onderwijs heeft in de achter ons liggende halve eeuw heel wat moeilijkheden moeten overwinnen. De snelle groei van het bijzonder onderwijs in de jaren, toen de glans van dat onderwijs nieuw, de strijd lust ervoor sterk en de politieke constellatie jaren achtereen bijzonder gunstig was, betekende een drastische daling van het leerlingenaantal van de openbare school.

Een gevoelige slag kreeg de openbare school, toen de vrijzinnig-democratische minister Marchant terwille van de bezuiniging tientallen openbare scholen van de kaart veegde. Prof. Oud merkt daaromtrent op in zijn boek *Honderd jaren*:

„Een gelijke maatregel tegenover de bijzondere scholen blijft achterwege. Hier heeft de overheid geen bevoegdheid en een wetswijziging om haar die te verlenen stuit met 't oog op de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van onderwijs op ernstige moeilijkheden. Dan had echter, zo meent de oppositie, de minister ook van het opheffen van openbare scholen moeten afzien, want zo wordt de openbare school bij de bijzondere scholen achtergesteld.

Ook in 's ministers eigen partij gaat het vertrouwen in hem steeds meer te loor. Als men in het voorjaar 1935 plotseling verneemt, dat de minister reeds sedert enige maanden in het geheim tot de rooms-katholieke kerk behoort, leggen velen verband tussen deze bekering en de door hem gevoerde schoolpolitiek.

Of er nu werkelijk daartussen verband heeft bestaan, zal wel niemand ooit vernemen of kunnen aantonen. Van meer belang is, dat tot op de dag van vandaag de slagen, die toen door een minister, die tot een partij behoorde, welke onvoorwaardelijk vóór de openbare school was, het openbaar onderwijs zijn toegebracht nog altijd niet helemaal in hun gevolgen teniet zijn gedaan.

Ik vrees, dat zulks ook niet mogelijk is. Wanneer een openbare school eenmaal van de kaart is geveegd, kost het enorme inspanning en strijd om haar weer te heropenen. Er zijn inderdaad in verschillende plaatsen in de laatste jaren openbare scholen, die destijds het slachtoffer waren van Marchants politiek, heropend, maar men moet niet vragen, welke moeite dat heeft gekost en hoeveel jaren er sinds de opheffing zijn verlopen, waarin ouders, die voor hun kinderen openbaar onderwijs verlangden, hun wens niet zagen vervuld!

Niettemin heeft het openbaar onderwijs stand gehouden, ook in de jaren, toen het klimaat voor haar niet gunstig was. Ook in de bezettingstijd, toen het een „overheid” kreeg, die weliswaar zei vóór deze school te zijn, maar juist daardoor haar meer kwaad dan goed berokkende.

Ontwikkeling na de oorlog

Na de oorlog leek het, dat het openbaar onderwijs een gunstiger periode tegemoet ging. In de oorlogsjaren was er alom een geest van samenwerking en onderlinge verdraagzaamheid vaardig geworden over zeer vele Nederlanders. En waar wordt die geest sterker bevorderd en krachtiger beleefd dan juist in de openbare school?

Een niet onbelangrijke kentering voltrok zich in de Ned. Herv. Kerk, waar men met veel meer begrip de openbare school tegemoet trad. Maar ook bij de rechterzijde — ik bedoel vanzelfsprekend nu de politieke groeperingen — leek meer begrip te ontstaan voor het goed recht van de

openbare school en haar wézen. Bovendien ontwikkelde ons politieke bestel zich onmiskenbaar in de richting van liberaler opvattingen.

Een en ander — ik heb daar ongeveer een jaar geleden al op gewezen — deed bij velen de mening postvatten, dat er in jaren niet zo'n gunstig klimaat aanwezig was voor de openbare school dan nu. Ik deelde die mening en ik wil zelf wel verklaren, dat ik, ondanks vele bedenkingen, die ertegen zijn ingebracht, nog geloof, dat de tijd voor de openbare school gunstig is. Ja, bedenkingen bereikten mij van verschillende kanten.

Men wees mij op de regelmatige teruggang van het aantal leerlingen bij het openbaar onderwijs, op de vele moeilijkheden, die moesten worden overwonnen, wanneer er ergens in een gemeente, waar de overheid niet bepaald enthousiast voor het openbare onderwijs was, een nieuwe openbare school werd gewenst.

Men heeft mij verteld, hoe in talrijke gemeenten het openbaar onderwijs gehuisvest is in gebouwen, die al lang niet meer aan de eisen voldoen of een schrille tegenstelling vormen met de scholen, waarin het bijzonder onderwijs is ondergebracht; men heeft mijn aandacht gevraagd voor het feit, dat juist de openbare scholen het ergst te kampen hebben gehad met tekort aan leerkrachten en schoolruimte.

Anderen hebben mij gewezen op de tegenwerking, die de openbare school nog altijd ondervindt van hen, die zouden moeten zorgen voor het facultatieve godsdienstonderwijs. Het meest sprekende — en gelukkig ook in kringen van de bijzondere school als teleurstellend ervaren — voorbeeld was wel dat van Papendrecht, waar, zoals men wellicht weet, de Kerkeraad der Ned. Herv. Kerk weigerde het Bijbelonderwijs te willen verzorgen op de drie openbare scholen, krachtens art. 26 der L.O.-wet.

Geen enthousiasme

Al deze tegenwerkingen, alle mogelijke moeilijkheden, die ontstaan uit het feit, dat er in sommige gemeenten geen enthousiasme voor de openbare school leeft, zijn lastig en vervelend. Ik geef dit volmondig toe, maar ik acht ze voor de openbare school niet zo onheilspellend en gevaarlijk als de lauwheid en laksheid in eigen kring en de eenzijdige interpretaties van het karakter van het openbaar onderwijs, door sommigen (waarover later meer, v. M.).

Er is helaas in de laatste jaren duidelijk aan het licht getreden, dat zeer velen, die krachtens hun levensovertuiging of hun

politieke gezindheid, hun kinderen openbaar onderwijs zouden moeten laten volgen zulks niet doen. Er zijn talrijke Nederlanders, die voorstander zijn van de grondslagen van het openbaar onderwijs, deze grondslagen zelfs toejuichen, maar niettemin hun kinderen bijzonder onderwijs laten volgen.

Tekort aan beginselvastheid? Misschien. Het is zo heel moeilijk precies aan de weet te komen, wat deze mensen dreef tot de keuze van de school voor hun kinderen. Soms staat het schoolgebouw wat dichterbij in de buurt, soms kent men er een meester of een juffrouw, waarvan men gehoord heeft, dat hij of zij zoveel van de kinderen houdt of er zo aardig mee weet om te springen, een volgende maal is het gebouw van de andere school veel mooier, of de omgeving ervan veel prettiger.

Er zijn, de praktijk leert het, heel wat van dat soort overwegingen. Uiteraard ook wel bij de voorstanders van bijzonder onderwijs, die niettemin hun kinderen naar een openbare school sturen.

Hoe het ook zij: wanneer de belangstelling voor het onderwijs zo gering is, dat men om redenen, die eigenlijk niet mochten gelden, maar een school kiest voor zijn kinderen, zo ongeveer op dezelfde wijze als men voor hen een kleermaker of naaister opzoekt, dan is er iets fout!

Het is zo langzamerhand wel duidelijk geworden, dat velen in onze tijd kennelijk heel andere interesses hebben dan die voor de vorming van de jeugd. Dat is een veeg teken!

Geen recht van bestaan?

Zo ongeveer een jaar geleden meende ik, dat, ingeval er geen voldoende belangstelling bestaat voor openbaar onderwijs, dit onderwijs geen recht van bestaan heeft. Ik kon mij toen niet neerleggen bij de opvatting van geestverwanten, die van oordeel waren, dat de grote onverschilligheid bij de voorstanders van openbaar onderwijs en bij de ouders in het algemeen het onmogelijk maakt, de zorg en de bloei van de openbare school aan de ouders over te laten.

Ik gaf toen als mijn mening te kennen, dat, zo het al waar is, dat er gesproken kan worden van ontstellende onverschilligheid, het de taak van de openbare school en die haar met enthousiasme dienen is, daarin verbetering aan te brengen door groter activiteit aan de dag te leggen. Een mening, die ik eigenlijk nog bezit, maar — en dat geef ik thans gaarne toe — die mij toch niet voldoende meer bevredigt.

Ik moet n.l. constateren, dat er allereerste inderdaad geen al te grote belangstelling bestaat voor het onderwijs. Voor het openbaar noch voor het bijzonder. Alleen is er dit verschil en dat vind ik van doorslaggevend betekenis: in kringen van het bijzonder onderwijs ontdekt men de laatste tijd onder leidinggevende figuren

Het openbaar onderwijs heeft in de achter ons liggende halve eeuw heel wat moeilijkheden moeten overwinnen.

ren een hernieuwde strijd lust voor dat onderwijs.

Er moge dan in de lagere regionen onverschilligheid en laksheid worden gevonden, in de kringen van hen, die weten, dat hun invloed groot is, vindt men haar niet. Men krijgt zelfs de indruk, dat men daar zo nodig wel een nieuwe schoolstrijd wil doen ontstaan.

Neem bijv. de Mammoetwet. De meeste ouders hebben daar weinig belangstelling voor. Het lijkt mij heel vreemd, maar de ervaring leert het. Vraagt men de gewone burger wat deze wet beoogt en wat er nu straks, als zij zou worden aangenomen, gaat veranderen, dan moet men vaststellen, dat de man er nagenoeg niets van weet!

In de hogere regionen weet men terdege wat er op het spel staat! En zeker in die van de kringen van het Bijz. Prot. onderwijs en bij de politieke vrienden daarvan.

De gewone man, of hij nu openbaar onderwijs dan wel bijzonder onderwijs voorstaat of verlangt is het om het even, en zal dat straks wel zien, wat de wet oplevert.

Groot gevaar dreigt

Nu dreigt voor het openbaar onderwijs het grote gevaar, dat zonder die noodzakelijke belangstelling van de ouders, dit onderwijs opnieuw een veer zal laten als het ontwerp-Mammoetwet wet is geworden. De overgang tot een toestand, welke deze wet beoogt, n.l. dat bij het falen van de ouders de Overheid pas een taak heeft, komt voor het openbaar onderwijs niet op de juiste tijd.

De organisatie van de ouders-voorstanders van openbaar onderwijs is nog niet aanwezig. Ik zwijg van het feit, dat er daar op dat terrein geen ervaring is.

Bij het bijzonder onderwijs bezit men die ervaring wel en beschikt men er over instanties, die al jaren met dat bijtje hebben gehakt. Bovendien staan achter dat onderwijs instellingen, welke over de mensen en de benodigde middelen beschikken voor een eerste optreden.

Met verschillende geestverwanten meen ik dan ook, dat het openbaar onderwijs taak van de overheid moet blijven. Mogelijk verschil ik daarbij op dit punt met hen: naar mijn mening zal men in de komende jaren de organisatie tot stand moeten brengen, die nodig is om de duur de openbare school meer of geheel toe te vertrouwen aan de zorgen van haar voorstanders.

J. VAN MOURIK.

Druk bezochte najaarsvergadering van de afdeling Den Helder

Op donderdag 20 oktober j.l. werd door de afdeling Den Helder der VVD de najaarsvergadering gehouden in café-res-taurant „Formosa”.

De opkomst op deze avond was bijzonder groot. De zaal was tot de laatste plaats bezet.

De voorzitter de heer S. Prins sprak in zijn openingswoord hierover zijn voldoening uit, waarbij hij het tevens een verheugend feit noemde, dat juist zoveel jongere leden van hun belangstelling blijken gaven. Een duidelijk bewijs, dat het de grootste afdeling in Noord Holland boven het Noordzeekanaal goed gaat! De agenda werd vervolgens in een vlot tempo afgewerkt.

Door het vertrek van de penningmeester de heer G. Key, die deze functie vele jaren op uitnemende wijze heeft vervuld, was een tussentijdse bestuursverkiezing noodzakelijk. In de vacature werd met ruime meerderheid gekozen de heer F. Coltof, een bekend Helder's zakenman, die de afdeling Den Helder ongetwijfeld van groot nut zal zijn.

Na de pauze werd een forum gevormd, bestaande uit de voorzitter de heer S. Prins, wethouder van Financiën en Onderwijs van de gemeente Den Helder, als mede 2 leden van de raadsfractie der VVD, de heren M. Blom en J. J. Kistemaker.

Diverse leden maakten van de gelegenheid gebruik om vragen van uiteenlopende aard aan het forum voor te leggen, dat op duidelijke wijze zijn antwoorden formuleerde, zodat het geheel tot ieders tevredenheid verliep.

Te 11.30 uur werd deze goed geslaagde vergadering besloten met een opwekking aan de aanwezigen allen mede te werken aan de dezer dagen te beginnen ledenverkiezingen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Vrijheid en Democratie partij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
A. W. Abspoel.

Redactie-secretaris: G. Stempher.
Adres: Gooiergracht 163, tel. 02953
—3563, Laren (N.H.).

Administratie: Postbus 43, Amersfoort, tel. 7144.

Abonnementsprijs f2.50 per kwartaal, f10.— per jaar.

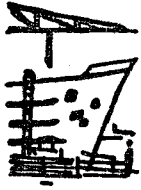
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 20 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

„Houdt de Vrijheid hoog!!”

**Nieuwbouw en reparatie
van zeeschepen**

WERF DE NOORD N.V.

ALBLASSERDAM

TELEFOON: ROTTERDAM 132451
ALBLASSERDAM 451-452

BRONS

*De Nederlandse dieselmotor
met een wereldreputatie!*

40—1200 p.k. voor scheeps- en stationaire
doeleinden. Vraagt prospectus!

**N.V. Appingedammer Bronsmotorenfabriek
Appingedam**

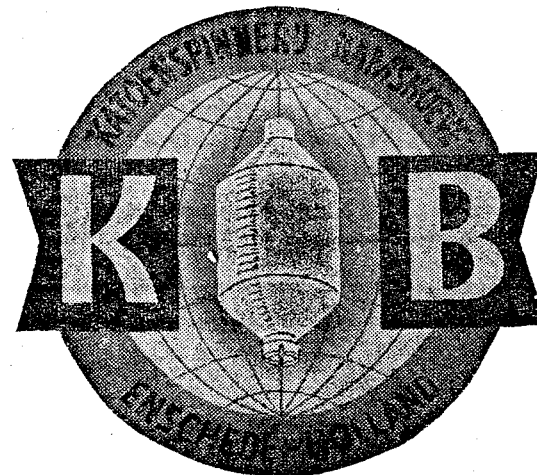
N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES (BIJ ROTTERDAM)

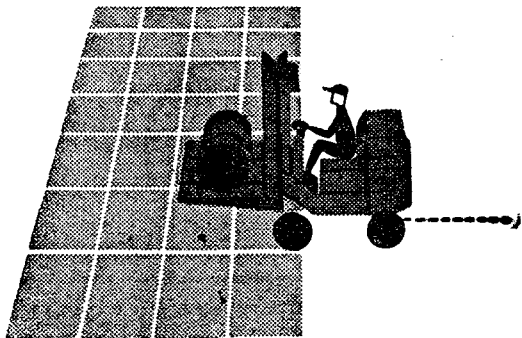
REPARATIE EN NIEUWBOUW

TELEFOON 72868 ROTTERDAM — TELEGR. BOELE-BOLNES

Spinners en Twijners
van
Weef- en Tricotgarens

meteoor beton

Stelcon bedrijfsvloeren vlak

sterk

duurzaam

N.V. Betonfabriek De Meteoor | De Steeg

N.V. OBSERVATOR

ROTTERDAM, WESTZEEEDIJK 52, TEL. 111520

FABRIKANTE VAN:

**NAUTISCHE INSTRUMENTEN
MANOMETERS, THERMOMETERS,
PYROMETERS, TACHOMETERS.**

Agenten voor Zeekaarten en
Nautische boeken.

REPARATIES OP KORTSTE TERMIJN.

**GEEF DIT BLAD NA LEZING
AAN UW VRIENDEN**

WERFT LEDEN VOOR DE

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

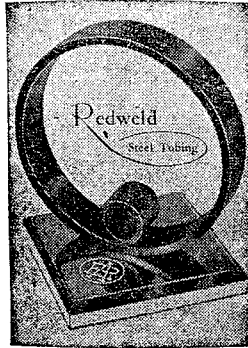
„Maak de V.V.D. sterk!!”

GEBR. BODEGRAVEN

NIEUWKOOP

- * Fabriek van Metaalwaren
- * IJzerhandel

Telefoon 01725 nr. 104 en 289

N. V. RIJNSTAAL

v/h **J. W. Oonk & Co**

Telefoon 24941/45 - Arnhem
Postbus 42

FABRIKANTE
VAN
NAADLOZE
EN
GELASTE
STALEN BUIZEN

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof enz.

P. A. VAN ES & Co. N.V.

REDERS - CARGADOORS - EXPEDITEURS
BEVRACHTERS

Rotterdam - Amsterdam - Groningen - Hamburg

Werft

leden voor de V.V.D.!

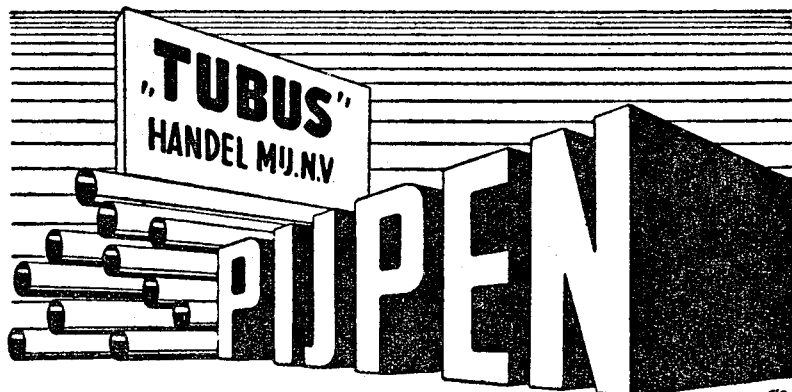
„Delft”

TWEE TORENS

N.V. LIJM- EN GELATINEFABRIEK

TELEFOON 25242 - DELFT

NORMAAL EN DIKWANDIGE STALEN PIPEN
voor alle doeleinden

VEERSEDJK C271, HENDRIK 100 AMBACHT TEL. DORDRECHT (K1850) 6475 en 9475
Na 6 uur Dordrecht (K1850) 4792 en 9792 - Amsterdam (K20) 51376

SIMONS KATENDRECHT

IJZER & STAAL
NON-FERRO METALEN
SCHROOT
SLOOPOBJECTEN
SCHEPEN
MACHINES

N. V. Simons' Metaalhandel

KATENDRECHTSELAAN 49 - TELEFOON 176640 (10 lijnen)

ROTTERDAM